

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΔΙΑΠΑΙΔΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Τοῦ κ. Π. ΒΡΕΤΟΥ

Στὸ ἄρθρο μας αὐτὸ θὰ γράψουμε γιὰ τὶς «τεχνικὲς» μουσικὲς γνώσεις ποὺ μπορεῖ καὶ ποὺ πρέπει ν' ἀποκτήσῃ ὁ ὑποψήφιος δάσκαλος στὶς Παιδγωγικὲς Ἀκαδημίες.

Ἀρχίζουμε, ἐπιαναλαμβάνοντας τὴ διαπίστωση ποὺ ἔχουμε ἤδη κάμει· ὅτι δηλαδὴ στὶς σχολὲς αὐτές, ἂν καὶ προβλέπεται εἰσιτήριος δοκιμασία στὴ μουσικὴ, ὁ σπουδαστὴς μπαινὲ συνήθως τελειῶς στερημένος ἀπὸ μουσικὲς γνώσεις.

Αὐτὸ δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ γίνεται ἐφ' ὅσον θεωροῦμε, ἔστω καὶ τυπικὰ, τὸ μάθημα τῆς μουσικῆς ὡς πρῶτον γιὰ τοὺς διδασκαλιστάς. Μποροῦσε νὰ ἐπιβληθῇ γιὰ τὰς εἰσιτηρίους ἐξετάσεις, ὅλη ἀνάλογος τουλάχιστον μὲ τῆς πρώτης τάξεως θεωρίας, καὶ οὐλφὲς τῶν Ὁδείων. Πάντα βρισκονται δικαιολογίες γιὰ τὴν ἐπιείκεια στὴν εἰσιτήριον δοκιμασία χωρὶς νὰ ὑπολογίζεται εἰς αὐτὴ ἡ ἐπιείκεια διαιωνίζετ' ἡ μὴ κατάταξη, ποὺ ἔχει ὀλέθρια ἀποτελέσματα γιὰ τὴν ὑπόθεσιν ποὺ πιστεύουμε, κατ' ἀρχὴν ὅλοι, πὼς εἶναι σωστὴ.

Ὅταν θέλουμε νὰ δημιουργήσουμε κάτι, ἀφιλοῦμε νὰ βροῦμε τὸν τρόπο γιὰ νὰ ἐπιβάλλουμε ἐκεῖνα ποὺ θεωροῦμε ἀπαραίτητα, ὡς προϋπόθεσιν γιὰ τὴν ἐπιτυχία.

Ἡ προετοιμασία στὶς μουσικὲς γνώσεις τῶν ὑποψηφίων σπουδαστῶν θὰ πραγματοποιηθῇ μόνον ὅταν αὐτοὶ πεισθῶν ὅτι δὲν θὰ γίνοντο δεκτοὶ ἂν δὲν ἔξερουν, εἰς τὴν ἐπιείκεια. Τότε οἱ ἴδιοι θὰ ἐβρῶν τὸν τρόπο νὰ ἀποκτήσουν τὶς γνώσεις ποὺ τοὺς χρειάζονται ἢ στὸ Ὁδεῖον, ἢ σὲ μουσικὰ φροντιστήρια, ἀνάλογα μὲ τὰ φροντιστήρια ποὺ προετοιμάζον ὑποψηφίους γιὰ ἄλλες σχολὰς, σὲ ἄλλα μαθήματα.

Ἀλλὰ καὶ στὸ Γυμνάσιον ἀκόμη μὲ τὸ ἰσχύον πρόγραμμα ποὺ ἀναγράφει τὸ μάθημα τῆς μουσικῆς, ὡς προαιρετικὸ γιὰ τὶς δύο τελευταίας τάξεις, οἱ μέλλοντες διδασκαλιστὰι μπορεῖ νὰ ἀπαιτήσουν ἀπὸ τὸν καθηγητὴ τὸς τῆς ὀδικῆς, νὰ τοὺς προετοιμάσῃ καταλλήλως.

Δεδομένου ὅτι ἡ λεγομένη κακὴ φωνή, ποὺ προβάλλει κάποτε ὁ ὑποψήφιος, εἶναι δικαιολογία κατὰ τὰ 90 ο/ο (ὅπως ἔξερουν ὅσοι διδάσκον οὐλφὲς) γιὰ νὰ καλύψῃ τὴν ἑλλειψὴ ἀκουστικῆς προσοχῆς καὶ ἐξασκήσεως στὴν ἀνάγνωσιν, ἐλάχιστοι θὰ ἀπεκλειστούν ἀπὸ πραγματικὴ ἀνεπάρκεια φυσικῶν προσόντων.

Ἀλλὰ τὴν περίπτωσιν μουσικῆς ἀκουστικῆς ἀναπηρίας πρέπει νὰ τὴ δεχθοῦμε ὡς σοβαρὸ κῶλυμα γιὰ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ ὑποψηφίου ὅπως εἶναι γιὰ τὸ σπουδαστὴ τῆς γυμνασιακῆς ἀκαδημίας κάθε σοβαρὴ σωματικὴ ἀναπηρία.

Ὅταν οἱ ὑποψήφιοι μοῦν στὴν Π. Ἀκαδημία ἄμουσοι, τὸ ἔργο τῶν καθηγητῶν τῆς μουσικῆς σ' αὐτὴ γίνεται πολὺ δύσκολο· γιατί ἔχουν πολλὰ νὰ τοὺς μάθουν καὶ τὰ δύο χρόνια τῆς φοιτητικῆς εἶναι λίγα. Ἡ θέσις τῶν καθηγητῶν στὶς Π. Ἀ. ἔχει ἰδιαιτῶτα χαρακτηριστὰ. Πολλὰς φορὲς ἐκτεταρῶν ζητούμετ' ὡς διδα-

σκαλίαις ποὺ δὲν τοὺς δίδονται, ἢ ἀπασχολοῦνται σὲ γυριστὰ ποὺ ἔχουν ἐπιχειρητικὸ χαρακτήρα, εἰς βάρος τῆς ὥρας τοῦ κυρίου, τεχνικοῦ μαθήματος, καὶ γενικά, τοὺς προβάλλονται τόσες δυσκολίαι, ποὺ εἶναι θαῦμα ἂν στὸ τέλος δὲν ἀποπαρρηθῶν κι αὐτοὶ καὶ τὰ φορτωσοῦν στὸν πετεινὸν.

Ὅλα αὐτὰ προέρχονται ἀπὸ τὸ ὅτι οἱ μὴ εἰδικοί ὑπεύθυνοι δὲν παραδέχονται μὲ πίστη τὴ σπουδαιότητα τοῦ μαθήματος. Γιὰ νὰ νικηθῇ ἡ ἀδιαφορία τοὺς χρειάζεται ἐντονη καὶ συνεχὴς προσπάθεια τῶν μουσικῶν ποὺ ἔχουν κάποια ἐπισημὴ μὲ τὴν ἐκπαίδευσιν, εἰτε βρισκονται μέσα σ' αὐτὴ εἰτε ἄπλω.

Πρέπει νὰ πεισθῶν οἱ ὑπεύθυνοι, ὅτι εἶναι ἀπαραίτητες γιὰ τοὺς δασκάλους οἱ τεχνικὲς γνώσεις ποὺ θὰ τοὺς ἐπιτρέψουν νὰ ὀξιοποιήσουν τὸ καλλιτεχνικὸν τοὺς στοιχεῖον ὅπως ἀπαραίτητη τοὺς εἶναι κι ἡ ἐν γένει καλλιτεχνικὴ διέθεσιν.

Ὅταν λέμε τεχνικὲς γνώσεις ἐνοούμεε α) τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴ θεωρίαν, β) τὴ φωνητικὴν καλλιέργειαν, γ) τὴ μουσικὴν παιδαγωγικὴν καὶ δ) τὴν ὀργανικὴν μουσικὴν.

Ἡ ὅλη τῆς ἀναγνώσεως πρέπει νὰ εἶναι τῶν τριῶν πρώτων τῶν Ὁδείων, συμπυκνωμένη σ' ὀδο χρόνια. Ἡ ὅλη ὄμως τῆς θεωρίας, πρέπει νὰ συμπυκνωθῇ σ' ἕνα μόνον χρόνον (αὐτὸ εἶναι δυνατόν γιὰ ἐνήλικους μαθητὰς) ὥστε τὸ δεύτερον χρόνον νὰ γίνῃ μὴ στοιχειώδης διδασκαλία στὴν ἁρμόνιαν, ποὺ θὰ ἐπιτρέψῃ στὸ σπουδαστὴ νὰ μεταχειριστῇ ὀργανον συνοδείας γιὰ τὸ τραγοῦδι τῶν παιδιῶν, ἔστω καὶ στοιχειώδως. Αὐτὰ δὲν τὸ θεωροῦμε ὑπερβολικά, δεδομένου ὅτι αὐτοὶ ποὺ μαθαίνουν πρακτικὰ κιθάρα, σὲ πολὺ λίγο χρονικὸ διάστημα μποροῦν νὰ συνοδεύουν μὴ μελωδία, κάπως ἀνεκτὰ.

Ἡ φωνητικὴ καλλιέργεια εἶναι κατὰ τὴ γνώμη μας, ὅπως καὶ ἄλλοτε ἐγράψαμε, ἀπαραίτητη γιὰ τὸ δασκαλο, ὄχι μόνον γιὰ νὰ μάθῃ ὁ ἴδιος νὰ τραγοῦδῃ, ἀλλὰ καὶ γιὰ νὰ μάθῃ νὰ τραγοῦδῶν τὰ παιδιὰ μὲ τέχνην.

Σ' αὐτὸ τὸ μάθημα θὰ διδαχθῇ τὴν τοποθέτησιν τῆς φωνῆς, τὴν ἀναπνοὴν, τὴν καλὴν προφορὰν, τὴν ἐκφρασὴν στὸ τραγοῦδι, τὸν τρόπο ποὺ γίνονται οἱ βουκαλίαι, καὶ ἐν γένει ὅτι, φέοιλε νὰ ἐξερῇ κανεὶς γιὰ νὰ διδάξῃ, ἔστω καὶ στοιχειώδως, τραγοῦδι. Μία ἐβδόμηδια ὄρα νομίζουμε ὅτι ἀξίζει νὰ θυσιασθῇ γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτό.

Ἐρχόμεθα τέλος στὴν κυρίως ἐπαγγελματικὴν εἰδικευσὴν τοῦ δασκάλου, δηλαδὴ στὴν ἐφηρμοσμένην στὴ μουσικὴν τεχνικὴν τῆς διδασκαλίας.

Σὲ πολλὰ κράτη ποὺ ἔχουν, ἐκτός ἀπὸ τὴν παλαιὰ μουσικὴν παράδοσιν καὶ τὸ πνευματὴ τῆς ἐφορμογῆς ἐκείνου ποὺ νομίζον ὡσωτὸ, λειτουργοῦν πρακτικὰ διδασκαλεῖαι (σεμινάρια) στὰ ὅποια διδάσκουν φημισμένης ἀξίας καθηγητὰι.

Ἐκεῖ οἱ σπουδαστὰι, μὲ βάση τὴν παρατήρησιν καὶ τὸ πείραμα, πειθονται οἱ ἴδιοι γιὰ τὴν καλλίτερην παιδαγωγικὴν μέθοδον καὶ γιὰ τὸν τρόπο τῆς ἐφορμογῆς τῆς.

ΜΟΥΣΙΚΗ ΔΙΑΠΑΙΔΑΓΩΓΗΣΗ

Η μεγάλη πείρα και η μακρά παράδοση, συντελούν στη διαρκή τελειοποίηση του συστήματος που εφαρμόζουν οι καθηγητές, και που είναι καθαυτό μελετημένο ως την ελάχιστη λεπτομέρειά του.

Οι σπουδαστές, εκτός από το ζωντανό παράδειγμα του καθηγητή τους, έχουν και τη δυνατότητα να εξασκηθούν οι ίδιοι στη διδασκαλία: διδάσκοντας εκ περιτροπής.

Σε κάθε μάθημα γίνεται ανάλυση της μεθόδου και επακολουθεί συζήτηση επί της πορείας του μαθήματος.

Μ' αυτό τον τρόπο η καλλιτεχνική διάθεση, όπλισμένη με τις απαραίτητες τεχνικές γνώσεις, παίρνει το δρόμο της εύκολης εξωτερικεύσεως.

Νομίζουμε κατ' αρχήν ότι η ιδιότητα του δασκάλου είναι φυσικό τάλαντο: αλλά δεν μπορούμε να μην παραδεχθούμε ότι η επαγγελματική προετοιμασία στη διδασκαλία είναι απαραίτητη.

Ο δάσκαλος πιθανόν να έχει αποκτήσει μουσικές γνώσεις, και πολλές μάλιστα, αλλά δεν ωφελούν όταν δεν μπορεί εύκολα να τις μεταδώσει σε μικρά παιδιά. Στη διδασκαλία του δε μπορεί να παρουσιάσει για παράδειγμα τον εαυτό του. Αν έμαθε ο ίδιος τη μουσική μικρός, δε θυμάται πώς τη διδάχθηκε. Αν την έμαθε μεγάλος, δεν είναι αυτός το κατάλληλο πρότυπο για τον τρόπο της διδασκαλίας των νηπίων. Η πείρα διδάσκει βέβαια, αλλά άργει πολύ να έλθει, και ο δάσκαλος αν δεν έχει μπροστά του παραδείγματα επιτυχούς εφαρμογής ενός μαθήματος, που είναι για τὰ σχολεία μας νεωτερισμός, θά χάσει το θάρρος πολύ πριν αποκτήσει την πείρα.

Ειδικά στη μουσική η παιδαγωγική μέθοδος παίζει ιδιαίτερο ρόλο κι αυτό είναι τόσο αληθινό, ώστε κάθε φορά που έγινε απόπειρα να εφαρμοσθεί τό μάθημα του σολφέζ στα δημοτικά σχολεία, έσκόνησε άκριβώς γιατί δεν έφηρμόζετο ο κατάλληλος τρόπος διδασκαλίας: και λέμε με πεποίθηση ότι, όταν μελετηθή τό ζήτημα με βάση τὰ παιδαγωγικά δεδομένα άλλων χωρών που εφαρμόζουν από πολλά χρόνια τη διδασκαλία της μουσικής άναγνώσεως στα μικρά παιδιά, θά επιτύχει και η διδασκαλία αυτή στον τόπο μας.

Υπάρχουν δημοτικά σχολεία προσκολλημένα στις Παιδαγωγικές Ακαδημίες για πειραματισμό. Ένα βήμα άκμή μās χρειάζεται. «Ειδικευση στο προσωπικό.» Ας τό μελετήσουν οι όπεύθουνοι.

Στό επόμενο άρθρο μας θά γράψουμε για τό μάθημα της ένοργάνου μουσικής στις Παιδαγωγικές Ακαδημίες.

ΠΑΝΑΓΗΣ ΒΡΕΤΟΣ